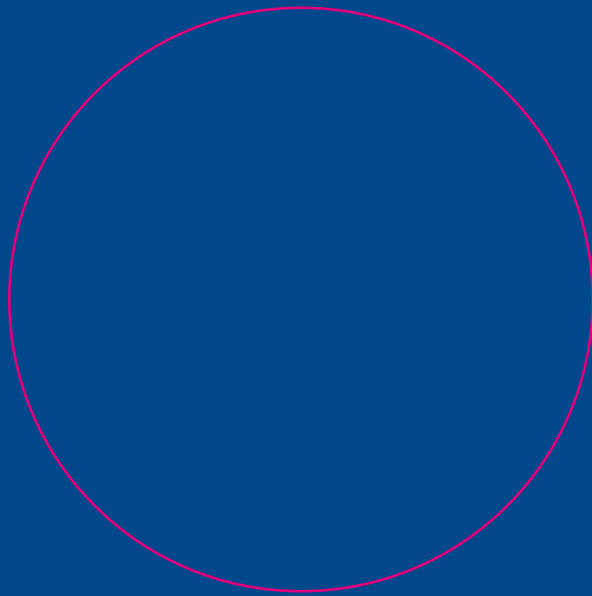

2016

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia

Sprawozdanie z działalności w roku 2016

Słowo wstępne

W 2016 r. minęło pięć lat działalności Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia – polskiej instytucji publicznej, utworzonej przez Sejm RP i pracującej na rzecz lepszego wzajemnego zrozumienia Polaków i Rosjan. Był to rok kontynuacji i zmiany zarazem. Centrum realizowało z powodzeniem wszystkie projekty zainicjowane w poprzednich latach. Wymiana młodzieży pozwalała zainteresowanym uczniom i studentom z obu krajów poznawać się wzajemnie przy realizacji wspólnych przedsięwzięć. Liczne dyskusje i spotkania publiczne przybliżały polskiemu społeczeństwu współczesną Rosję – taką, jaka jest, a nie taką, jaką chciałoby się, żeby była. Badania naukowe prowadzone przez Centrum we współpracy z czołowymi polskimi i zagranicznymi uczonymi poszerzały wiedzę o Rosji i jej relacjach z Polską i Europą. Rezultaty tych badań ukazywały się nakładem wydawnictwa CPRDiP, które przybliżało ponadto czytelnikowi polskiemu ważne pozycje rosyjskiej literatury faktu oraz prace akademickie. Centrum przyznawało w dalszym ciągu dotacje podmiotom zewnętrznym, ubiegającym się o nie w ramach Otwartego Konkursu, a rosyjskim naukowcom – stypendia na prowadzenie badań na polskich uczelniach.

2016 był rokiem kontynuacji także z innego powodu, smutnego. Nie ustały przyczyny, dla których stosunki Rosji z Polską a także całym światem zachodnim radykalnie się pogorszyły. Trwała agresja Rosji na Ukrainę, połączona z okupacją części jej terytorium – Krymu i Donbasu. Nie ustawała antyzachodnia kampania propagandowa i dezinformacyjna, której towarzyszyły próby ingerencji w sprawy wewnętrzne zachodnich społeczeństw. W tych warunkach Centrum swoją działalność starało się projektować tak, aby w miarę możliwości neutralizować nieprzyjazne wobec Polski i jej sojuszników poczynania oraz wspierać tych Rosjan, którzy myślą inaczej niż władze i mają odwagę swoje poglądy prezentować publicznie. Z tego względu intensywnie rozwijaliśmy portal Intersection, gdzie ukazują się analizy dotyczące Rosji i jej relacji ze światem zewnętrznym, pisane w dużej mierze przez rosyjskich analityków o demokratycznych przekonaniach. Poprowadziliśmy debatę o rosyjskim trollingu i dezinformacji. Zorganizowaliśmy zajęcia w formule szkoły letniej, podczas których młodzi Polacy, Rosjanie, ale również Niemcy i Ukraińcy, uczyli się o prawie międzynarodowym, jego znaczeniu dla pokoju i współpracy międzynarodowej. Pod auspicjami Centrum spotkały się wpływowe postaci życia publicznego Polski, Rosji, Ukrainy, Białorusi i Litwy w Białowieży, aby w 25. rocznicę rozpadu Związku Sowieckiego, przypieczętowanego w pobliskich białoruskich Wiskulach, porozmawiać o przyszłości regionu.

W 2016 r. w Centrum doszło do zmiany na stanowisku dyrektora. Dr Sławomir Dębski, który kierował Centrum od momentu jego utworzenia w 2011 r., został 24 lutego 2016 r. powołany przez Prezesa Rady Ministrów na stanowisko dyrektora Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Jego dotychczasowy zastępca – piszący te słowa – wygrał z kolei konkurs na dyrektora Centrum i otrzymał powołanie z rąk Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 13 maja 2016 r. Oba wydarzenia odbieramy jako wyraz docenienia dotychczasowych osiągnięć zespołu CPRDiP. 30 maja 2016 r. prof. Piotr Gliński wręczył akty powołania członkom nowej Rady Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, której przewodniczącym został prof. Andrzej Nowak.

Szczegółowe informacje o działalności Centrum w 2016 r. znajdują Państwo w poniższym sprawozdaniu. Zachęcam do lektury!

Ernest Wyciszkievicz
dyrektor Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia

Informacje ogólne

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia jest państwową osobą prawną, powołaną na mocy ustawy z 25 marca 2011 r. Nadzór nad Centrum sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Centrum realizuje swój cel ustawowy polegający na podejmowaniu działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, wykonując zadania określone w ustawie o CPRDiP tj.: prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych; prowadzenie działalności wydawniczej; upowszechnianie w społeczeństwach polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej; prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Polsce i Rosji; organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji, utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi, kulturalnymi i politycznymi w Polsce i Rosji; dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich; inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów, organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-ekspertskimi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Polski i Rosji; współpraca z instytucją utworzoną przez władze Rosji, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich.

W 2016 r. na wykonywanie przez Centrum zadań ustawowych nadal wpływał utrzymujący się stan dużego napięcia międzynarodowego w Europie. Jego przyczyny zostały zwięźle określone w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 20 października 2016 r., głoszącej, że zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa całej Europy stanowią: *Prowadzenie agresywnej polityki zagranicznej przez Federację Rosyjską, okupacja Krymu przez Rosję, wspieranie i prowadzenie interwencji zbrojnej we wschodniej Ukrainie przez Kreml, łamanie podstawowych norm prawa międzynarodowego oraz układów zawartych z Ukrainą, niestosowanie się Rosji do postanowień oraz prowadzenie hybrydowej wojny informacyjnej.* Wojnie rosyjsko-ukraińskiej towarzyszyła szeroka antyukraińska oraz antyzachodnia, w tym antypolska kampania propagandowa Rosji, której głównym celem było dezinformowanie i demoralizowanie opinii publicznej, kwestionowanie politycznego sensu egzekwowania prawa międzynarodowego i przestrzegania zasady suwerennej równości państw oraz wzbudzanie wątpliwości co do polityki pomocy Ukrainie.

Niekorzystne warunki dla działań CPRDiP były dodatkowo pogarszane publicznym wspieraniem przez Jurija Bondarenkę, dyrektora rosyjskiej Fundacji „Centrum Rosyjsko-Polskiego Dialogu i Porozumienia”, agresji Rosji na Ukrainę oraz negowaniem przezeń istnienia narodu ukraińskiego, a także współpracą ze środowiskami w Polsce, kwestionującymi zasadność polskiej polityki zagranicznej i potrzebę utrzymywania dotychczasowych sojuszy. W tych okolicznościach CPRDiP ograniczało kontakty z rosyjską fundacją do *minimum minimorum*.

Pomimo tych uwarunkowań CPRDiP nie obniżyło intensywności swojej działalności. Centrum nadal koncentrowało się na przybliżaniu społeczeństwu polskiemu oraz krajom sojusznicy wiedzy o sytuacji w Rosji i motywach podejmowanych przez nią działań wobec świata zewnętrznego, w tym Polski, a także na tłumaczeniu rosyjskiej opinii publicznej przyczyn stanowiska Polski, UE i NATO wobec Rosji. W 2016 r. Centrum kontynuowało realizację przedsięwzięć obejmujących wszystkie zadania ustawowe.

Informacje szczegółowe

Prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych

Zadanie 1

Projekty badawcze:

Celem projektu jest przygotowanie – w oparciu o dotąd niedostępne źródła – analizy relacji pomiędzy Armią Krajową/NIE/Delegaturą Sił Zbrojnych a Armią Czerwoną i innymi sowieckimi jednostkami oraz partyzantką sowiecką w latach 1943–1946. Projekt jest współfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki na zasadzie grantu dla CPRDiP w ramach konkursu Harmonia 3.

W 2016 r. projekt był finalizowany – prowadzono drobne kwerendy uzupełniające w Moskwie i Kijowie, zakończono pracę nad tomem studiów pod red. Łukasza Adamskiego, Grzegorza Hryciuka i Grzegorza Motyki „Sowieci a polskie podziemie 1943–1946. Wybrane aspekty stalinowskiej polityki represji”, rozpoczęto prace redakcyjne nad edycją zebranych w ramach projektu źródeł, a także przedstawiono główne wnioski płynące ze zrealizowanych badań na konferencji: „Sowieckie represje 1943–1946. Nowe ustalenia i nowe interpretacje” zorganizowanej przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia 16 marca 2016 r.

Stosunki między władzą sowiecką a Polskim Państwem Podziemnym: 1943–1946, kierownik projektu: dr hab. Grzegorz Motyka

**Losy Polaków pod
władzą sowiecką po
17 września 1939 r.,
kierownik projektu:
dr Maciej Wyrwa**

Realizowany od 2011 r. projekt badawczy stawia sobie za cel zebranie dokumentów i możliwie pełnych informacji dotyczących osób zaginionych na północno-wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej pomiędzy 17 września 1939 r. a czerwcem 1940 r., wobec których zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że mogły być ofiarami Zbrodni Katyńskiej. Próba rekonstrukcji tzw. białoruskiej listy katyńskiej obejmuje tworzenie listy w oparciu o sukcesywne gromadzenie informacji napływających do Centrum od rodzin i bliskich osób zaginionych, a następnie na ich weryfikacji i uzupełnieniu w oparciu o dostępne publikacje oraz dane urzędowe przechowywane w archiwach i innych instytucjach w Polsce, a także za granicą. Efektem prowadzonych dotychczas prac jest wydana przez CPRDiP w 2015 r. publikacja dr. Macieja Wyrwy pt. „Nieodnalezione ofiary Katynia? Lista osób zaginionych na obszarze północno-wschodnich województw II RP od 17 września 1939 do czerwca 1940”.

W 2016 r. sukcesywnie opracowywano napływające do Centrum nowe ankiety i zgłoszenia przesyłane przez rodziny i bliskich osób zaginionych, powiększając tym samym listę potencjalnych ofiar Zbrodni Katyńskiej. Efekty projektu są wykorzystywane przez inne instytucje i organizacje społeczne. Ambasada RP w Mińsku przetłumaczyła na język rosyjski umieszczone w książce biogramy i zwróciła się z prośbą do władz białoruskich o ich weryfikację. Podczas spotkania szefów dyplomacji Polski i Białorusi w Warszawie doszło do przekazania części dokumentów archiwalnych dotyczących losu zaginionych obywateli polskich.

Prowadzone w ramach projektu badawczego działania zaprezentowano m.in. na odbywającej się w Warszawie 19–20 kwietnia Międzynarodowej VIII Dorocznej Sesji Katyńskiej „Zbrodnia Katyńska. Polska a Rosja. Wyjście z Kryzysu Prawdy”.

**Operacja polska NKWD
1937–1938. Ofiary,
dokumenty, kierownik
projektu: dr Sławomir
Dębski**

Projekt zakłada dokumentowanie – w sposób możliwie pełny i wszechstronny „Operacji polskiej” NKWD – jednej z największych zbrodni o charakterze ludobójstwa w dwudziestowiecznej Europie. Jego celem jest wydanie czterech tomów źródeł, tomu studiów oraz anglojęzycznej publikacji zawierającej najważniejsze dokumenty i teksty upowszechniające wiedzę na temat zbrodni NKWD. Ponadto pragniemy stworzyć dwujęzyczną (polską i rosyjską) ogólnodostępną internetową bazę danych „Polskie ofiary terroru politycznego w ZSRS”. Będzie ona stanowić część witryny internetowej, która w sposób przystępny i atrakcyjny przybliży problematykę „Operacji polskiej” w języku polskim, rosyjskim i angielskim.

Realizowany projekt uzyskał w maju 2016 r. trzyletnie finansowanie ze strony Narodowego Centrum Nauki. W okresie sprawozdawczym powołano międzynarodowy zespół badawczy, dzięki któremu przeprowadzono wstępne kwerendy w Rosji (Moskwa, Petersburg) oraz na Ukrainie (Kijów) i Białorusi (Mińsk). Rozpoczęto pracę nad opracowaniem i stworzeniem strony internetowej umożliwiającej przeglądanie oraz zarządzanie bazą danych ofiar represji sowieckich. Dzięki współpracy z rosyjskim „Memoriałem” pozyskano także część skomputeryzowanych danych ofiar zbrodni oraz nagrania audio-wideo relacji dzieci osób represjonowanych.

Wspólny polsko-rosyjski projekt zakłada publikację czterech tomów dokumentów i materiałów do stosunków między Polską a sowiecką Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz ZSRS i jest współfinansowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

W 2016 r. wszystkie osoby realizujące projekt – prof. Mariusz Wołos, dr Łukasz Adamski, dr hab. Jan Jacek Bruski, dr Piotr Głuszkowski i prof. Marek Kornat prowadziły kwerendy. Zostały one przeprowadzone w Moskwie, Kijowie i Londynie. Ponadto przystąpiono do selekcji dokumentów i rozpoczęto prace tłumaczeniowe i edytorskie.

Edycja materiałów źródłowych do stosunków polsko-sowieckich, kierownik projektu: prof. Mariusz Wołos

Celem projektu było zainicjowanie badań nad stosunkami polsko-moskiewskimi w okresie „Wielkiej Smuty” oraz ich rolą w pamięci historycznej Polaków i Rosjan. W grudniu 2016 r. kończyły się prace nad redakcją naukową tomu studiów, będącego rezultatem współorganizowanej przez CPRDiP konferencji w Moskwie na temat Wielkiej Smuty.

„Wielka Smuta” a pamięć historyczna Polaków i Rosjan, kierownik projektu: dr Hieronim Grała

Celem projektu jest pogłębienie wiedzy na temat wzajemnych relacji łączących polską i rosyjską myśl polityczną i popularyzacja tej tematyki w środowiskach akademickich obu krajów. W 2016 r. trwały prace redakcyjne nad tomem studiów – pokłosiem zorganizowanej w kwietniu 2015 r. trzeciej konferencji z tego cyklu, zatytułowanej: „O ziemię naszą, nie waszą. Myśl polityczna a procesy narodotwórcze w regionie Europy Środkowej i Wschodniej”.

Polska i rosyjska myśl polityczna. Związki, wpływy, antagonizmy, kierownik projektu: dr Łukasz Adamski

Celem projektu jest sporządzenie wyczerpującej analizy problemów prawnych o istotnym znaczeniu dla stosunków polsko-rosyjskich w XX wieku. Projekt jest realizowany przez CPRDiP i Instytut Nauk Prawnych PAN. W 2016 r. trwały prace redakcyjne nad tomem studiów, zawierającym teksty referatów wygłoszonych na konferencji oraz zapis dyskusji. Książka ma zostać wydana w 2017 r. przez prestiżowe międzynarodowe wydawnictwo prawnicze Brill w serii „Law in Eastern Europe”. W pracę naukową przy większości wspomnianych projektów byli zaangażowani pracownicy naukowcy i współpracownicy CPRDiP.

Problemy prawne w stosunkach polsko-rosyjskich, kierownik projektu: dr hab. Władysław Czapliński

**Kościół unicki – dzieje
idei, kierownicy
projektu: prof. Andrzej
Gil i prof. Ihor Skoczylas**

W listopadzie 2016 r. CPRDiP zainicjowało nowy projekt badawczy, mający na celu pogłębienie wiedzy o funkcjonowaniu w okresie dawnej Rzeczypospolitej i w epoce porobiorowej Kościoła unickiego, dziś określanego jako greckokatolicki. To właśnie ocena przyczyn i skutków unii brzeskiej nie tylko mocno dzieli historiografię rosyjską i polską, ale i wzbudza emocje opinii publicznej, a także stanowi jedną z największych przeszkód dla dialogu ekumenicznego katolicyzmu i prawosławia, zwłaszcza moskiewskiego.

Projekt zakłada przygotowanie na podstawie wielojęzycznej literatury, funkcjonujących w obiegu naukowym źródeł oraz materiałów, które będą odnalezione w trakcie kwerend finansowanych przez CPRDiP, obszernej syntezy dziejów Kościoła unickiego wraz z refleksjami na temat wpływu istniejących mitów i nieporozumień związanych z unitami na dialog historiograficzny i ekumeniczny. Publikacja ukaże się w pierwszej połowie 2019 r.

**V edycja programu
stypendialnego dla
badaczy z Rosji na
prowadzenie badań
naukowych w Polsce**

Program skierowany jest do badaczy z Rosji lub osób pracujących w rosyjskich instytucjach naukowych. Celem programu jest umożliwienie stypendystom przeprowadzenia własnych badań na polskich uczelniach i w innych instytucjach naukowych, a także zapoznania się z osiągnięciami polskiej transformacji oraz z zasadami funkcjonowania życia gospodarczego członka UE, a w uzasadnionych wypadkach – również ze sposobem działania wybranych polskich przedsiębiorstw, istotnych dla polskiego życia gospodarczego.

Na piątą edycję konkursu (2016/2017) wpłynęło siedemnaście wniosków o przyznanie stypendium, z czego trzynaście spełniało wymogi formalne. Komisja ekspertów, biorąc pod uwagę wartość naukową projektu, osiągnięcia naukowe wnioskodawcy, a także znaczenie proponowanego programu badań dla dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, przyznała siedem stypendiów naukowych. Badaczom z Moskwy, Tomska, Irkucka przyznano stypendia na łączną kwotę 72 378 zł.

- Dr Michaił Gribowski z Tomskiego Uniwersytetu Państwowego – badania w ramach tematu „Warszawska profesura przełomu XIX–XX w. jako część rosyjskiej wspólnoty uniwersyteckiej”.
- Prof. Konstantin Grigoriczew z Irkuckiego Uniwersytetu Państwowego – badania nad migracjami transgranicznymi na obszarze Polski i Syberii.
- Dr Aleksandr Małow z Instytutu Historii RAN – badania nad rozejmem w Diwilinie w kontekście stosunków Polski i Moskwy w latach 20. XVII w.
- Dr Andriej Moroz z Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego – badania nad etnokulturowym, językowym i konfesyjnym fenomenem polsko-białoruskiego pogranicza.
- Prof. Iranda Nam z Tomskiego Uniwersytetu Państwowego – badania nad polskim odrodzeniem narodowym na Syberii w latach 1917–1922.
- Dr Tatiana Simonowa z Katedry Historii, Filozofii i Literatury Państwowego Instytutu Sztuki Teatralnej w Moskwie – badania nad zagadnieniem emigracji z Rosji do Polski w latach 1917–1939.
- Dr Denis Wiren z Państwowego Instytutu Historii Sztuki w Moskwie – studia nad „kinem moralnego niepokoju” jako dominującą tendencją w polskiej i sowieckiej kinematografii lat siedemdziesiątych XX w.

W okresie od stycznia do grudnia 2016 r. nakładem Centrum ukazały się kolejne publikacje:

- Łukasz Adamski, Sławomir Dębski (red.), *Wbrew królewskim aliansom. Rosja, Europa i polska walka o niepodległość w XIX wieku*,
- Jegor Gajdar, *Upadek imperium. Nauka dla współczesnej Rosji* (we współpracy z Fundacją Jegora Gajdara).

**Wydawnictwa własne
Centrum**

- Wiktor Szklowski, *Jeszcze nie wszystko skończone*,
- Dmitrij Lichaczow, *Wspomnienia*,
- Władimir Zabrodin, *Eisenstein: kino, władza, kobiety*.

**We współpracy
z Wydawnictwem
Akademickim SEDNO**

Ponadto we współpracy z Międzynarodowym Fundem „Diemokratija” (Fundem Aleksandra N. Jakowlewa) ukazało się rosyjskie wydanie książki Nikity Pietrowa „Poczet katów katyńskich”. Natomiast w ramach współpracy z magazynem historycznym „Mówią Wieki” dzięki wsparciu Centrum ukazał się numer specjalny czasopisma: „Polacy w Rosji – Rosjanie w Polsce”, nr 6/2016.

Ponadto trwały prace redakcyjne nad publikacjami:

- Andrzej Nowak (red.), *Imperia, narody i społeczeństwa Europy Wschodniej i Środkowej na progu I wojny światowej*,
- Łukasz Adamski, Grzegorz Hryciuk, Grzegorz Motyka (red.), *Sowieci a polskie podziemie 1943–1946. Wybrane aspekty stalinowskiej polityki represji*,
- Łukasz Adamski (red.), *O ziemię naszą, nie waszą. Myśl polityczna a procesy narodotwórcze w regionie Europy Środkowej i Wschodniej*.

The screenshot shows the homepage of intersectionproject.eu. At the top, there is a navigation bar with 'EN' and 'RU' language options. Below it, a grid of article thumbnails is displayed, categorized by 'ECONOMY', 'SECURITY', 'POLITICS', and 'SOCIETY'. A 'Popular' section on the right lists 10 trending articles, such as 'Do the Russians want a hybrid war in the Baltics?' and 'A violation that did not happen?'. The 'Authors' section features profiles of Laura A. Duan, Anastasia Orszag, and Pawel Ludek.

The screenshot shows the website of Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia. The main banner is for a contest titled 'KONKURS POLSKO-ROSYJSKA WYMIANA MŁODZIEŻY' (Polish-Russian Youth Exchange Contest) with a 'SPRAWDŹ' (Check) button. Below the banner, there are several smaller news items and a large graphic of a sunburst pattern made of human figures.

@CPRDiP

CentrumPolskoRosyjskiegoDialoguPorozumienia

The screenshot shows the Twitter profile for @CPRDiP. The profile picture is the organization's logo. The bio states: '#cprdip initiates and supports projects in PL and RU to improve #dialogue between the two countries. @E_Wyciszekiewicz @LukaszAdamskiPL @IntersectionEN'. The location is listed as 'Warsaw' and the website as 'www.cprdip.pl'. It shows 436 following and 1,285 followers. The navigation tabs for 'Tweets', 'Media', and 'Likes' are visible.

The screenshot shows a tweet from @CPRDiP dated 2 days ago. The text reads: '#teatrdoc zagrał w W-wie 2 spektakle! Dziękujemy i życzymy wielu inspirujących materiałów dokumentalnych i stabilizacji. #cprdip #trwarszawa'. Below the text is a photo of a theater performance with the title 'Teatr.doc MOSKWA'.

The screenshot shows the Facebook page for Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia. The page features a cover photo collage, a profile picture, and a bio. A recent post is visible, titled 'Przypominamy o naszej porządkowej debacie - Rosja i Bałkany: związki realne i wyoznaczane. Zapraszamy!' with a graphic showing 'ROSJA' and 'BAŁKANY'. The page also displays organizational statistics, such as 3484 members and 14,000 likes.

Upowszechnianie w społeczeństwach polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, Federacji Rosyjskiej oraz innych krajów

Centrum zorganizowało samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami szereg otwartych wydarzeń: konferencji, dyskusji, seminariów i wykładów w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu i kilku innych polskich ośrodkach. Pracownicy Centrum brali udział w przedsięwzięciach organizowanych przez inne instytucje, występując jako dyskutanci na krajowych i międzynarodowych konferencjach eksperckich i naukowych, m.in. w Rosji, na Ukrainie, w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, w Niemczech, Belgii i w Czechach. Ponadto wielokrotnie występowali w mediach (telewizja, prasa, radio, internet), komentując lub analizując wydarzenia i zagadnienia ważne z perspektywy relacji polsko-rosyjskich.

CPRDiP rozwijało działalność utworzonej w 2015 r. platformy analitycznej on-line „Intersection: Russia/Europe/World”. Na finansowanym przez CPRDiP portalu regularnie ukazują się oryginalne analizy, raporty i eseje ekspertów i naukowców dotyczące zmian politycznych, gospodarczych, prawnych i społecznych w Rosji oraz ich konsekwencji regionalnych, europejskich i światowych. Celem projektu jest poszukiwanie i promowanie nowej generacji krajowych i zagranicznych ekspertów zainteresowanych Rosją, a także wspieranie i promowanie przejrzystej debaty publicznej. Teksty ukazują się w języku rosyjskim i angielskim. Platforma analityczna „Intersection” była promowana – prócz Polski i Rosji, również w USA, Niemczech, Hiszpanii, Chorwacji, Rumunii, Serbii i Estonii.

Centrum stale aktualizowało swoją trójjęzyczną stronę internetową i regularnie informowało o swojej działalności w popularnych mediach i serwisach społecznościowych (Facebook i Twitter). Profile Centrum i jego pracowników w obu serwisach cieszą się rosnącym zainteresowaniem.

Prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej

Zadanie 4

W dniach 8–11 września 2016 r. w Gdańsku odbyła się czwarta edycja spotkania młodych liderów z Polski i Rosji zorganizowanego przez Centrum we współpracy z Miastem Gdańsk. Spotkanie miało charakter szkolenia dla 17 młodych liderów społecznych z Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej, pochodzących z różnych regionów obu państw i zajmujących się różnymi formami aktywności publicznej na poziomie regionalnym i lokalnym, którzy pozytywnie przeszli rekrutację. Celem projektu jest tworzenie możliwości poznania się młodych liderów społecznych z Polski i Rosji oraz wzajemnej wymiany poglądów. Szkolenia i warsztaty prowadzone przez wybitnych specjalistów są cennym doświadczeniem dla przyszłych przedstawicieli elit z obu krajów. W programie znalazły się m.in.: intensywny trening z negocjacji międzynarodowych i wystąpień publicznych oraz szkolenie z technik prowadzenia dyskusji i protokołu dyplomatycznego.

Club of Gdańsk

Podczas tygodnia zamkniętych wykładów i seminariów 18 uczestników z Polski, Niemiec, Rosji i Ukrainy nabyło umiejętności pozwalające na wykorzystanie perspektywy prawnomiędzynarodowej w ocenach historycznych. Prawo międzynarodowe pokazane zostało jako narzędzie wspomagające pracę historyków, ułatwiające ocenę wydarzeń historycznych w sposób wyważony, a nie oparty na wzajemnie się wykluczających interpretacjach narodowych. Wykłady i warsztaty poprowadzili uznani prawnicy międzynarodowi i historycy, m.in. prof. Marek Kornat, prof. Władysław Czapliński, dr Andrij Portnow, prof. Šarūnas Liekis, prof. Stefan Oeter i prof. Ireneusz Kamiński. Uczestnicy wzięli udział w zajęciach podzielonych na następujące bloki tematyczne:

**Międzynarodowa Szkoła
Letnia „Historia przed
Trybunałem. Prawo
międzynarodowe
a badanie przeszłości”**

- Główne zasady i źródła prawa międzynarodowego. Wpływ myśli prawnomiędzynarodowej na rozwój historii.
- Traktaty międzynarodowe jako regulator stosunków międzynarodowych.
- Prawo konfliktów zbrojnych i jego znaczenie w badaniu historii.
- Prawo do samostanowienia i jego znaczenie jako determinanta rozwoju dziejów.
- Prawo a zagadnienia rozliczeń z przeszłością. Ludobójstwo.

Organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji

Zadanie 5

Centrum zorganizowało międzynarodową konferencję naukową „Sowieckie represje 1943–1946. Nowe ustalenia i nowe interpretacje”, której celem było przedstawienie i przedyskutowanie w gronie uznanych historyków ustaleń roboczych, płynących z kilkuletnich kwerend archiwalnych prowadzonych w ramach projektu badawczego CPRDiP „Stosunki między władzą sowiecką a Polskim Państwem Podziemnym”. Projekt, kierowany przez prof. Grzegorza Motykę, był finansowany z grantu Narodowego Centrum Nauki. (Warszawa, 16 marca 2016 r.)

Konferencja naukowa „Sowieckie represje 1943–1946. Nowe ustalenia i nowe interpretacje”

5 kwietnia 2016 r. w Warszawie odbyła się prezentacja książki „Upadek Imperium. Nauka dla współczesnej Rosji” autorstwa Jegora Gajdara. Uczestnicy spotkania dyskutowali nad wnioskami i rekomendacjami, płynącymi z myśli byłego premiera Rosji. Współorganizatorem wydarzenia była Fundacja Jegora Gajdara.

Prezentacja książki „Upadek Imperium. Nauka dla współczesnej Rosji” autorstwa Jegora Gajdara

Centrum zorganizowało debatę „Jaki ROS-bieg spraw?” z udziałem Adama Eberhardta (Ośrodek Studiów Wschodnich) i Andrieja Kolesnikowa (Carnegie Moscow Center). Mówcy omawiali możliwe społeczne i polityczne reperkusje trwającego w Rosji kryzysu gospodarczego, a także rozważali znaczenie nadchodzących wyborów do Dumy Państwowej. (Warszawa, 24 maja 2016 r.)

Deбата „Jaki ROS-bieg spraw?”

Deбата „Hybrydowa wojna o dusze?” poświęcona była prorosyjskiemu trollingowi i innym działaniom dezinformacyjnym, mającym na celu dyskredytację rosyjskich demokratów oraz osób opowiadających się za normatywnym podejściem w polityce wobec Rosji. Uczestniczki debaty (Iwana Smolenowa, Olga Irisowa, Justyna Prus) omówiły to zjawisko z perspektywy sytuacji samej Rosji, a także Ukrainy i państw Europy Środkowej, przybliżając mechanizmy oddziaływania na opinię publiczną stosowane przez trolli internetowych. (Warszawa, 14 czerwca 2016 r.)

Deбата „Hybrydowa wojna o dusze?”

Centrum zorganizowało wspólnie z The Young Election Observers i Kołem Naukowym Studium Europy Wschodniej UW serię spotkań pt. „Jedyny wybór?”. Cykl ten miał za zadanie przybliżyć mechanizmy wyborcze w Rosji oraz wytłumaczyć zwycięstwo w wyborach do Dumy Państwowej „partii władzy” Jednej Rosji. Podczas pierwszej debaty Wojciech Konończuk (Ośrodek Studiów Wschodnich), Jakub Kumoch (OBWE) i Ernest Wyciszkievicz (CPRDiP)

Seria spotkań pt. „Jedyny wybór?”

omawiali rolę wyborów w krajach byłego bloku wschodniego, analizowali również rolę mediów w procesie wyborczym oraz siłę systemów autorytarnych w Europie Wschodniej i Azji Centralnej. Podczas kolejnego spotkania, w którym wzięli udział Karol Bijoś (Forum Młodych Dyplomatów), Maria Makarowa (Eastbook.eu) i Maciej Zaniewicz (Eastbook.eu) została poruszona kwestia obserwacji wyborów przez obcokrajowców. W trakcie trzeciej debaty, członkowie Ruchu „Gołos”: Lilia Szibanowa, Dmitrij Orieszkin oraz Roman Udot przedstawili konkluzje z własnych obserwacji. (Warszawa, 20–23 września 2016 r.)

Centrum 29 września 2016 r. zorganizowało debatę „Architektura propagandy. Na linii Warszawa-Moskwa” z udziałem Igora Ponosowa (projekt on-line „Partizaning”, Moskwa), Filipa Springera i Grzegorza Piątka (Fundacja Centrum Architektury). W trakcie spotkania uczestnicy rozmawiali o charakterze relacji zachodzących między człowiekiem, społeczeństwem a architekturą, próbowali odpowiedzieć na pytanie, jak forma przestrzenna determinuje nasze zachowania i wywiera wpływ na podejmowane przez nas działania, a także poruszyli kwestię funkcji architektury jako środka propagandy politycznej.

Debata „Architektura propagandy. Na linii Warszawa-Moskwa”

W dniach 8–9 października 2016 r. Centrum zorganizowało we współpracy z Miastem Gdańsk czwartą edycję seminarium eksperckiego z udziałem uznanych europejskich i rosyjskich specjalistów do spraw Unii Europejskiej, Rosji i relacji unijno-rosyjskich. W spotkaniu uczestniczyło ponad 20 ekspertów m.in. z: Polski, Rosji, Czech, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Łotwy i Francji. Podczas trzech sesji uczestnicy wydarzenia podjęli tematy wielobiegowego ładu świata, zmierzchu dominacji wielkich mocarstw i użyteczności potęgi wojskowej – dyskusja oparta była na lekturze książki „Russia and the New World Disorder” autorstwa Bobo Lo. Następnie prelegenci omówili wzrost nastrojów nacjonalistycznych i populistycznych w Rosji oraz krajach Unii Europejskiej i ich konsekwencji w oparciu o publikację „The New Russian Nationalism. Imperialism, Ethnicity and Authoritarianism 2000–15” autorstwa PÅla Kolstø i Helge Blakkisrud. W czasie trzeciej części seminarium została poruszona kwestia potrzeby wypracowania wspólnej polityki państw Unii Europejskiej wobec Rosji, dyskusja była inspirowana pracą „The Eastern Question: Russia, the West, and Europe’s Grey Zone” pod redakcją Daniela S. Hamiltona i Stefana Meistera.

Seminarium „The Gdańsk Round Table – On Europe with Russia”

Centrum zorganizowało debatę „Scenariusze dla Rosji, konsekwencje dla Polski” w ramach konferencji „Polska Polityka Wschodnia 2016”, której gospodarzem było Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego. O kierunkach rozwoju relacji polsko-rosyjskich opowiedzieli Sławomir Dębski (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych), Marek Menkiszak (Ośrodek Studiów Wschodnich) i Hieronim Grała (Kolegium Artes Liberales UW). Rozmowę poprowadził Ernest Wyciszewicz, dyrektor Centrum. Uczestnicy spotkania nakreślili koncepcje ewolucji procesów politycznych w Rosji oraz ich ewentualnych następstw dla Polski i krajów Europy Środkowo-Wschodniej. (Wrocław, 14 października 2016 r.)

Debata „Scenariusze dla Rosji, konsekwencje dla Polski”

Spotkanie z Mariettą Czudakową w ramach cyklu „Dialog polsko-rosyjski w Międzynarodowym Centrum Kultury” we współpracy z CPRDiP. Podczas wydarzenia najbardziej znana badaczka losów i twórczości Michaiła Bułhakowa opowiedziała o rezultatach swojej wieloletniej pracy, polegającej zarówno na analizowaniu dokumentów archiwalnych, jak i zbieraniu świadectwa od osób współczesnych pisarzowi. (Kraków, 18 października 2016 r.)

Spotkanie z Mariettą Czudakową

Centrum we współpracy z Wydawnictwem Akademickim Sedno zorganizowało spotkanie pt. „Pisarz rosyjski w XX wieku. Na przykładzie twórczości Wiktora Szklowskiego”, które towarzyszyło prezentacji książki „Jeszcze nie wszystko skończone...”. Podczas wydarzenia prof. Marietta Czudakowa i prof. Danuta Ulicka próbowały odpowiedzieć na pytanie, czy twórczość Wiktora Szklowskiego jest bliższa literaturze pięknej, memuarystyce czy też jawi się wspomnieniowym świadectwem epoki. Ponadto goście dyskusji podkreślali rolę Wiktora Szklowskiego jako pisarza, scenarzysty, ale przede wszystkim teoretyka literatury swoich czasów. Spotkanie poprowadził Marek Radziwon. (Warszawa, 19 października 2016 r.)

Spotkanie pt. „Pisarz rosyjski w XX wieku. Na przykładzie twórczości Wiktora Szklowskiego”

Centrum współorganizowało wraz z Instytutem Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk międzynarodową konferencję naukową „In the Shadow of Russia. Poland and Finland in the 20th Century”. W wydarzeniu wzięli udział uznani historycy i politolodzy z Polski i z Finlandii. Podczas konferencji jej uczestnicy wygłosili referaty poświęcone historii obu krajów w XIX–XX wieku. Tematami poszczególnych wykładów były, m.in. wizerunek Polski wśród politycznych elit Finlandii w okresie międzywojennym, idea Związku Bałtyckiego na początku lat 20-tych XX wieku, Polska i Finlandia w obliczu paktu Ribbentrop-Mołotow czy związek Zbrodni Katyńskiej z zimną wojną. (Warszawa, 24–25 października 2016 r.)

Konferencja naukowa „In the Shadow of Russia. Poland and Finland in the 20th Century”

26 października 2016 r. w Warszawie Centrum zorganizowało debatę „Rosyjskie spory o (nie)pamięć”. W spotkaniu wzięli udział Siergiej Parchomienko – inicjator projektu „Ostatni adres”, Zuzanna Bogumił – adiunkt w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, zajmująca się pamięcią Gułagu w Rosji i znaczeniem wystaw historycznych w Europie Środkowo-Wschodniej. Dyskusję poprowadził Maciej Wyrwa z Centrum. Gość z Rosji przedstawił ideę projektu „Ostatni adres”, opowiedział o stosunku władzy do inicjatyw społecznych, a także o nastawieniu Rosjan do przeszłości. Ponadto podczas debaty prelegenci próbowali odpowiedzieć na pytanie, czy możliwe jest połączenie w warunkach rosyjskich, imperialnej wizji dziejów z pamięcią o ofiarach totalitarnego reżimu.

Debata „Rosyjskie spory o (nie)pamięć”

Spotkanie pt. „Uczony – Humanista – Obywatel” poświęcone Dmitrijowi Lichaczowowi

W 110. rocznicę urodzin Dmitrija Lichaczowa we współpracy z Wydawnictwem Akademickim Sedno Centrum zorganizowało spotkanie pt. „Uczony – Humanista – Obywatel” poświęcone temu uczonemu. Wydarzenie połączone było z prezentacją jego „Wspomnień”. Goście dyskusji – Vera Tolz (wnuczka uczonego), Aleksandr Kobak (Fundacja Lichaczowa), Andrzej de Lazari (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) i Hieronim Grala (Wydział Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego) opowiedzieli o roli jaką odegrał w dziejach ZSRS i Rosji naukowiec oraz jakie związki wybitny rosyjski intelektualista miał z Polską. Prelegenci zastanawiali się również nad przesłaniem, jakie pozostawił Dmitrij Lichaczow Rosjanom i Europejczykom oraz czy współczesne społeczeństwa korzystają z jego dorobku. (Warszawa, 7 listopada 2016 r.)

Debata „Miłość ojczyzny w dziele i życiu Dmitrija Lichaczowa a współczesna Rosja”

8 listopada 2016 r. Centrum zorganizowało kolejne spotkania wokół osoby Dmitrija Lichaczowa. Debata „Miłość ojczyzny w dziele i życiu Dmitrija Lichaczowa a współczesna Rosja” z udziałem Very Tolz, Aleksandra Kobaka, Bogusława Żyłki (tłumacza książki) oraz Anny Skubaczewskiej-Pniewskiej (UMK) odbyła się na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Konferencja „Transatlantic Forum on Russia”

Transatlantic Forum on Russia – tematem tegorocznej, piątej już, konferencji zorganizowanej wspólnie z Center for Strategic and International Studies (CSIS) w Waszyngtonie, która odbyła się 17 listopada 2016 r. była przyszłość stosunków transatlantyckich po wyborach prezydenckich w USA. W konferencji wzięli udział historycy i politolodzy z USA, Polski, Rosji, Niemiec, Francji, m. in. Sławomir Dębski (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych) Andreas Umland (Institute for Euro-Atlantic Cooperation), Zbigniew Lewicki (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego).

Udział w 25. Targach Książki Historycznej

Centrum w ramach swojej działalności wydawniczej wzięło udział w 25. Targach Książki Historycznej. Targi to wydarzenie o charakterze promocyjno-informacyjnym, cyklicznym i niekomercyjnym. Centrum uczestniczyło w nich drugi rok z rzędu celem popularyzacji własnych publikacji historycznych. (Warszawa, 24–27 listopada 2016 r.)

Spotkanie z Władimirem Zabrodinem, autorem biografii Siergieja Eisensteina i Karolem Józwiakiem, historykiem sztuki i filmoznawcą połączone z pokazem filmu «Pancernik „Potiomkin”». Podczas debaty uczestnicy zastanawiali się czy Eisenstein był sprawnym propagandystą, nowatorem kina czy też genialnym artystą. Wydarzenie zorganizowane we współpracy z Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi przybliżyło postać Siergieja Eisensteina, wciąż aktualną inspirację jego twórczością oraz strukturę kinematografii sowieckiej (Łódź, 24 listopada 2016 r.).

Spotkania pt. „Eisenstein: kino, władza, kobiety”

Debata z udziałem Władimira Zabrodina, Przemysława Pietrzaka, tłumacza biografii Siergieja Eisensteina, dr Iriny Tatarowej z Wydziału Artes Liberales UW połączona z pokazem filmu „Łąki Bieżyńskie”. Spotkanie zorganizowane we współpracy z Filmoteką Narodową, Kinem Iluzjon i Wydawnictwem Akademickim Sedno poprowadził krytyk filmowy Konrad J. Zarębski (Warszawa, 25 listopada 2016 r.). Wydarzeniu towarzyszył przegląd filmów Siergieja Eisensteina zorganizowany w dniach 26–27 listopada 2016 w warszawskim kinie Iluzjon.

Seminarium eksperckie w Białowieży

5–6 grudnia 2016 r. Centrum zorganizowało seminarium eksperckie w Białowieży. Ideą spotkania, które odbyło się w dwudziestopięciolecie historycznej decyzji o rozwiązaniu Związku Sowieckiego, zapadłej na naradzie odbywającej się w pobliskich białoruskich Wiskulach, było zgromadzenie wpływowych osób z kilku sąsiadujących ze sobą krajów, aby podyskutować – w ramach moderowanych okrągłych stołów – o przyszłości regionu i społeczeństw Europy Środkowo-Wschodniej. Dyskusja odbywała się wokół czterech bloków tematycznych: użyteczności narzędzi prognozowania przemian społecznych i międzynarodowych, przyszłości integracji europejskiej, roli, jaką w przyszłości będą odgrywać dyskusje o przeszłości, oraz przyszłej ewolucji systemów politycznych w regionie.

Debata „Projekt «Konserwatywna Rosja»”

12 grudnia Centrum zorganizowało debatę „Projekt «Konserwatywna Rosja»”, w której wzięli udział: dr Witold Rodkiewicz, dr Andriej Zacharow i Maria Przełomieć. Podczas spotkania jej uczestnicy opowiedzieli czym jest nowy rosyjski konserwatyzm – narzędziem w rękach władzy czy odbiciem rzeczywistych preferencji społecznych, a także zastanawiali się jaką rolę w projekcie konserwatywnym odgrywa Cerkiew.

Wykład dr. Andrieja Zacharowa na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

13 grudnia Centrum we współpracy z Centrum Wspierania Inicjatyw Międzynarodowych zorganizowało wykład dr. Andrieja Zacharowa na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Spotkanie zatytułowane „Federalizm w Rosji: centralizacja vs decentralizacja” pozwoliło przybliżyć kwestie zróżnicowania Rosji pod względem geograficznym, ekonomicznym i etnicznym oraz jego przełożenia na rozwój regionów, tożsamości narodowej i świadomości społecznej oraz politycznej mieszkańców.

Utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi, kulturalnymi i politycznymi w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej

Zadanie utrzymywania kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi i kulturalnymi w Polsce i Federacji Rosyjskiej było realizowane na bieżąco w związku z licznymi, opisanymi powyżej, przedsięwzięciami realizowanymi przez Centrum. Realizacja badań naukowych jest prowadzona za pośrednictwem kierowanych przez zewnętrznych badaczy zespołów badawczych. Liderzy projektów wywodzą się z różnych, renomowanych ośrodków akademickich i naukowych, m.in. Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego czy Polskiej Akademii Nauk. Kontakty ze światem akademickim są też pogłębiane czy to poprzez organizowane przez Centrum wykłady i dyskusje we współpracy z uczelniami, czy to poprzez regularny udział ekspertów Centrum w przedsięwzięciach realizowanych przez inne instytucje. Do rozwijania kontaktów prowadziły też liczne wizyty pracowników Centrum w innych ośrodkach w związku z udziałem w konferencjach i seminariach organizowanych przez inne instytucje.

Dofinansowywanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich

Zadanie 7

W 2016 r. Centrum rozstrzygnęło piątą edycję Otwartego Konkursu na dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Na konkurs wpłynęło 60 wniosków, z czego 1 po terminie, a zatem ocenie formalnej poddanych zostało 59 wniosków. Z powodu błędów formalnych pozostawiono bez rozpoznania 4 wnioski, a 1 wnioskodawca wycofał się z konkursu sam.

Spośród 54 wniosków skierowanych do rozpatrzenia, Komisja Konkursowa na posiedzeniu 27 kwietnia 2016 r. rekomendowała do dofinansowania 23 przedsięwzięcia na łączną kwotę 304 000 zł oraz wybrała 5 projektów rezerwowych, rekomendowanych do dofinansowania w razie pojawienia się nowych okoliczności (np. dodatkowych środków).

Decyzją Dyrektora CPRDiP beneficjentami V Otwartego Konkursu zostali:

- Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół ZSO w Bystrzycy Kłodzkiej (projekt edukacyjny „Młodzież wobec historii”)
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza – Koło Geologów (wyjazd studyjny „Bajkał 2016”)
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Lisewo (projekt kulturalno-edukacyjny „Dialog kultur w Lisewie”)
- Legnickie Centrum Kultury (wystawa rysunków ze zbiorów Galerii Satyrykon w Petersburgu)
- Fundacja Joachima Lelewela (debata publiczna „Kaliningradzka Polonia – most między Polską a Rosją”)
- Fundacja „Kultura Nie Boli” (projekt kulturalny „Big Book Festival”)
- Polska Fundacja Artystów Scenicznych „Plac Teatralny” (projekt teatralny – „Kulturalne mosty”)
- Fundacja Rozwoju Regionalnego „Bielik” (serwis internetowy „Pamięć i prawda”)
- Instytut Promocji Nauki i Edukacji (projekt edukacyjny „Toruń poznaje Rosję”)
- Henryk Hollender (projekt naukowy – publikacja tekstów dot. polskiego bibliotekoznawstwa w rosyjskim czasopiśmie branżowym)
- Ośrodek Badań i Edukacji Europejskiej (cykl debat i wykładów „W stronę dialogu”)
- Miejska Biblioteka im. M. Dąbrowskiej w Słupsku (projekt kulturalno-kulinarny „Smaki Rosji”)
- Centrum Wspierania Inicjatyw Międzynarodowych w Poznaniu (cykl debat i wykładów „Nowa narracja”)
- Uniwersytet Warszawski – Biblioteka Uniwersytecka (projekt naukowy – badania w zbiorach archiwalnych i bibliotecznych w Rosji)
- Marcin „Rene” Wawrzekiewicz (projekt kulturalny „Design Special Poland-Russia”)

V Otwarty Konkurs na dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich

- Gmina Trąbki Wielkie – Gimnazjum im. K. Jagiellończyka w Trąbkach Wielkich (projekt edukacyjny „Młodzież przełamuje stereotypy”)
- Fundacja Europejska Akademia Dyplomacji (warsztaty dla politologów z Rosji, Czech, Słowacji, Węgier i Polski dot. społeczeństwa obywatelskiego)
- Fundacja Wspieram (projekt kulturalny „Polsko-Rosyjski Okrągły Stół Koprodukcji”)
- Fundacja HumanDoc (konkurs fotograficzny „Polacy oczami Rosjan, Rosjanie oczami Polaków”)
- Słupski Ośrodek Kultury (projekt edukacyjno-kulturalny „Słowiańskie bratanie”)
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne TŁOKA (projekt edukacyjny „Frontstałag 307”)
- Fundacja Pogodna Szkoła (projekt edukacyjny „Święty Andrzej Apostoł – łącznik religii i kultury Polaków i Rosjan”)
- Fundacja Sztuki im. Brunona Schulza (projekt kulturalny Międzynarodowy Festiwal Literacki „Czas poetów”)
- W listopadzie dofinansowanie otrzymał jeszcze jeden wnioskodawca, znajdujący się na liście rezerwowej Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (konferencja naukowo-ekspercka „Nowe wyzwania”).

Inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów

Zadanie 8

Konkurs „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2016”

Na konkurs „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2016” wpłynęło 56 wniosków – z tego 4 po terminie. Wnioskodawcy prosili w nich o dofinansowanie w wysokości 3 670 917,14 zł. Z powodów wad formalnych pozostawiono bez rozpoznania 5 wniosków. Pozostałe 47 wniosków zostało skierowanych do oceny merytorycznej przez członków Komisji Konkursowej, która na posiedzeniu 18 kwietnia 2016 r. na drodze uchwał rekomendowała do dofinansowania 30 przedsięwzięć na łączną kwotę 1 712 420,61 zł. Po zapoznaniu się z oceną Komisji Konkursowej oraz po uwzględnieniu dostępnej puli środków, na podstawie rozstrzygnięć Dyrektora Centrum o przyznaniu dofinansowania – ogółem na sumę 1 155 580,61 zł – powiadomiono 21 wnioskodawców:

- Miasto Poznań – Liceum Ogólnokształcące nr XI
- Powiat Wrocławski – Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce
- Stowarzyszenie IKE
- Stowarzyszenie Genius Loci – Duch Miejsca
- Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu Beskidy
- Gmina Radziechowy-Wieprz – Gimnazjum w Wieprzu
- Miasto Kielce – Zespół Szkół Ekonomicznych im. M. Kopernika w Kielcach
- Powiat Olecki – Zespół Szkół Technicznych w Olecku
- Powiat Brodnicki
- Powiat Braniewski – Zespół Szkół Budowlanych w Braniewie
- Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód – Opolski Oddział Wojewódzki
- Gmina Młynary – Zespół Szkół w Młynarach
- Piastun – Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży
- Stowarzyszenie „Kreatywna Szkoła”
- Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu
- Europejska Fundacja Edukacji i Rozwoju
- Stowarzyszenie Rodziców i Nauczycieli na Rzecz Pomocy Dzieciom z Miejskiego Zespołu Szkół nr 5 w Gorlicach „Bliżej Dziecka”
- Miasto Opole – Publiczne Gimnazjum nr 4 im. J. Kochanowskiego
- Miasto Tychy – Gimnazjum nr 4 im. Kardynała S. Wyszyńskiego
- Gmina Sępólno
- Gmina Rozdrażew – Zespół Szkół Publicznych w Rozdrażewie.

**Polsko-Rosyjska
Wymiana Młodzieży
2016**

19 lipca podpisano ostatnią z umów o dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2016”. Do 15 listopada zakończono realizację wszystkich projektów wymiany młodzieży. Wszystkie odbyły się zgodnie z planem.

Tematami przewodnimi „Polsko-Rosyjskiej Wymiany Młodzieży 2016” były:

- „Hymn, flaga, godło – symbole narodowe Polski i Rosji. Geneza, tradycja, znaczenie”
- „Historia Polski i Rosji w malarstwie obu krajów”
- „«Życie nie tylko po to jest, by brać. Życie nie po to, by beczynn timerwać. I aby żyć siebie samego trzeba dać». Jakie szanse i możliwości daje nam wolontariat”
- „Nic nie tworzy przyszłości tak jak marzenia. Zabawmy się w futurologa. Dom i miasto przyszłości – nasze wizje”
- „Katolicyzm i prawosławie – dwa wyznania, jedna wiara”

Mistrzostwa Strefy Małego Ruchu Granicznego w Piłce Nożnej Chłopców i Dziewcząt

W dniach 18–20 maja w Lidzbarku Warmińskim odbyły się V Mistrzostwa Strefy Małego Ruchu Granicznego w Piłce Nożnej Chłopców i Dziewcząt. Jest to cykliczna impreza mająca na celu lepsze poznanie się poprzez sportową rywalizację najmłodszego pokolenia sąsiadujących ze sobą regionów Polski i Rosji. Turniej został zorganizowany przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia we współpracy z Miastem Lidzbark Warmiński oraz kompleksem hotelowym „Termy Warmińskie”. Na organizację Mistrzostw Centrum przeznaczyło 59 844,53 zł.

W Mistrzostwach rywalizowało 16 drużyn i blisko 190 dzieci z Polski i Rosji. Zawody odbywały się w dwóch kategoriach wiekowych: U-12 i U-14, z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców. Polskę reprezentowały po cztery drużyny z województw pomorskiego oraz warmińsko-mazurskiego, a Rosję osiem drużyn z obwodu kaliningradzkiego. W przypadku drużyn polskich głównym kryterium udziału były wyniki ubiegłorocznego Turnieju Orlika na szczeblu wojewódzkim.

Podczas trzech dni zmagania sportowych młodzi zawodnicy rozegrali 28 meczów, w tym cztery tzw. mecze przyjaźni połączonych drużyn polsko-rosyjskich. Zwycięskie drużyny wśród dziewcząt to Eneria Olimpico Malbork i Gimnazjum nr 2 z Ostródy, a wśród chłopców w obu kategoriach wiekowych wygrała Bałtika Kaliningrad.

**Polsko-Rosyjskie
Warsztaty Młodzieży
– grudzień 2016 r.**

W dniach 14–18 grudnia 2016 r. w Warszawie odbyły się pięciodniowe Polsko-Rosyjskie Warsztaty Młodzieży, w których wzięło udział 140 dzieci i młodzieży z Polski i Rosji wraz z opiekunami. Przygotowano dla nich specjalny program obejmujący m.in. szereg gier i zabaw symulacyjnych nastawionych na rozwiązanie konfliktu/problemu/sytuacji kryzysowej przez mieszane grupy przy pomocy negocjacji oraz miejską grę uliczną na terenie Warszawy. Celem warsztatów było przełamywanie stereotypów, barier, niechęci, nabywanie umiejętności porozumienia się ponad podziałami. W warsztaty zaangażowana była młodzież oraz opiekunowie reprezentujący 23 podmioty biorące udział w Polsko-Rosyjskiej Wymianie Młodzieży na przestrzeni ostatnich trzech lat. Koordynatorzy projektów zrealizowanych w ramach konkursu „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2016” spotkali się także na specjalnym zebraniu z pracownikami CPRDiP celem przedyskutowania założeń samego konkursu, jak i problemów związanych z praktyczną realizacją wymiany młodzieży. Centrum zorganizowało dla nich także specjalne warsztaty tworzenia projektów wymiany młodzieży.

**Polsko-Rosyjska
Szkoła pod Żaglami
– Mazury 2016**

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, kontynuując ideę „Polsko-Rosyjskiej Szkoły pod Żaglami”, zmieniło formułę projektu. Po trzech pełnych edycjach „Szkoły” w latach 2013–2015 oraz rejsie pilotażowym w roku 2012 postanowiliśmy dokonać podsumowania dotychczasowych doświadczeń i w tym celu zaprosiliśmy wybranych uczestników dotychczasowych rejsów, zarówno z Polski, jak i Rosji, do żeglowania po jeziorach mazurskich. Rejs odbył się w dniach 4–11 września. Wzięło w nim udział 35 osób (młodzież z Rosji – 13 osób, młodzież z Polski – 17 osób, sternicy – 5 osób). Była to okazja do wspomnień, ale i nowych wrażeń, program rejsu zakładał bowiem poza żeglowaniem również zwiedzanie mazurskich atrakcji turystycznych.

Organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-eksperyckimi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej

Centrum intensywnie rozwijało sieci współpracy i kontaktów między polskimi i rosyjskimi instytucjami badawczymi, ośrodkami akademickimi i innymi organizacjami poprzez realizację konferencji, cykli seminariów tematycznych oraz stale rozbudowywaną stronę internetową i serwisy społecznościowe. Istotą tych działań było wspieranie przedsięwzięć na rzecz intensyfikacji komunikacji różnych środowisk zainteresowanych udziałem w dialogu polsko-rosyjskim, zbliżaniem obu społeczeństw oraz ich praktycznym wykorzystywaniem dla kształtowania współpracy organizacji pozarządowych, samorządowych i gospodarczych.

Zadanie to realizowane jest też za pośrednictwem dofinansowywania projektów na rzecz polsko-rosyjskiego dialogu i porozumienia, których beneficjentami stawały się różnego rodzaju instytucje zobowiązane przez zasady udziału w konkursie do znalezienia i nakłonienia do wspólnych projektów rosyjskich partnerów. W ten sposób dzięki programom Centrum utworzono nowe powiązania między szkołami, uczelniami, samorządami.

Zadanie 10

Współpraca z instytucją utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich

Pomimo zastrzeżeń do działalności rosyjskiej Fundacji „Centrum Rosyjsko-Polskiego Dialogu i Porozumienia”, która poprzez nawoływanie do łamania prawa międzynarodowego i fundamentów europejskiego bezpieczeństwa w żaden sposób nie działa na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, CPRDiP utrzymuje roboczy kontakt z tą instytucją. Jego praktycznym efektem jest pomoc rosyjskiej fundacji w wystawianiu zaproszeń dla pracowników i współpracowników CPRDiP. Ponadto w listopadzie 2016 r. doszło w Warszawie do roboczej rozmowy między Jurijem Bondarenką – dyrektorem rosyjskiej Fundacji – a pracownikiem CPRDiP odpowiedzialnym za współpracę kulturalną z Rosją.

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia

ul. Jasna 14/16a

00-041 Warszawa

tel. + 48 22 295 00 30

fax + 48 22 295 00 31

cprdip@cprdip.pl

<http://www.cprdip.pl>